

(א) [רש"ל מ"ז וע"ש], תרומות פ"ח מ"ד לקמן **(ב)** מט: [א] ונקמן מג: [ד] פסחים ט. ע"ז מה: נדה טו: [נימזת יט: לח.], **(ס)** לקמן כת. [מוקפתא פ"ב ה"א], **(ז)** [נבלשת א], **(ח)** [ניר מב.],

רבינו גרשום

רבינו גרשום

מפני שדרך של שרצים וכר. והבא תהלין בשרצים ולא תלין באדם טמא דאי (נותן) הוי תלין באדם טמא הוה לזו תקנתא בהשקא כדאמרינן במס' פסחים השקו ואחר כך הקדישן טהורים כלומר שמתניתן הצלוחית במען דרץ על מים חיים ומיר הם טהורים אבל אי תלין בשרצים לעולם לית להו תקנתא אלא ש"מ סכנתא חמירא מאיסורא. אלא ישתה ויחזור לחורו דלא ידעין אם שתה אם לאו וספק סכנתא רב בשלמא רב הונא כשמעתיא כלומר רב הונא דאמר חיישינן בעור נפגמה ואסור הוא דאמר כשמעתיא דאמר בחזקת איסור עומדת עד שיודע לך וכי והלא נודע לך דאיפיגוס סבין וקא אתי ספק [ונמוציא] מידי ודאי כלומר אף דודאי יש לנו לומר שעצמות עשה סבין פגום ועור ספק פגום ספק לא פגום אפי"ה אמרינן דמעור איפיגוס: ורב חסדא אמר לך עצם ודאי פגום כי הוי ספק (הוי) ודאי (ועכשיו) ואין ספק מוציא מידי ודאי כלומר דבתר דאי אילינן: ונמצא עליו דבר חוצץ. כלומר (כמו) שהסופר הוא אומנותו נמצא (עליו כלומר) על בשרו מעט מדיו כי והא הכא דקא אתי ספק מוציא מידי ודאי כלומר דלא עלתה טבילה עד שיאמר ברי לי: סבין איתרעאי [בהמה לא איתרעאי] כלומר דאיפיגוס ובהמה עצמה היתה שחוטת שפיר ומשום הכי אמרינן (ז) הכא העמד טמא על חזקתו והבא אמרינן בבהמה בחזקת היתר עומדת: עד שיודע לך סבין איתרעאי בהמה לא איתרעאי ומשום הכי אמרינן: **כמה ישאו.** המים בגליון היכא דהוא עצמו הניחן מגולים: **הנחש.** הנחש. רחש תרגום של שרץ: **מסחם אוון כל.** קוששין שמא היה שם שרץ ושמה: **הא קא חזי ליה.** כיון שלא שהה ח"לשם (א) הנחש שיעור שיכול לחזור

לחורו אלא כדי שיוכל לצא לשמות הא ודאי לא אתא דאי אתא הא קא חזי ליה: צחורתו לחורו תחת אוון הכלי בקרקע: **השוחט בסבין ואח"כ נמאלס ופגומה.** יודע הוא שכששחט צדק קודם שחיטה ויהיה יפה אבל לא צדק אחר שחיטה מיד: **אפילו שצר זה עצמות.** בין שחיטה לצדיקה אחרונה דליכא למיתלי בעצמות פסולה השחיטה: **שמה צעור.** וההשחיטה: **נפגמה.** ונמצא שלא נשחטו הסמימנים אלא נקרעו שהפגם קורע ויחוצתה כתיב (דברים יב): **בעלם נפגמה.** בזאתו ששיצר זה: **נשמעתיא.** דאמר לעיל (דף ט). בחזקת איסור עומדת עד שיוודע לך כמה נשחטה וזו נולד זה ספק בשחיטה: **כל היום כולו.** לאחר טבילה: **בהמה לא אתרעאי.** וכיון ללאו בגופה ממש אתיליד אלא בדצר אחר לא

דמי לטבילה ולא אתי ספק דריעותא דסבין ומוציא אותו מידי שחיטה ודלית דודאי עצם פגם: **שחט אם הושט.** צעוף שהכשרו בסמינן צדד תו לא חיישינן לעיקור דשני. והא דנקט שחיטה בושט ושמוטה בגרגרת הוא הדין דאפילו איפכא נמי אלא משום דגרגרת בעידא לאשתמוטי והכי מיתוקמא בזהשוחט (לקמן כת.). **נשמטה הגרגרת.** תחלה הרי נטרפה: **כהאי גוואל.** שנולד זה ספק בסבין: ומאי

נפגמה ואפילו בעור נפגמה שמא לא נשחטו הסמינן כנגד הפגימה והוי כספק ספקא והשתא פריך שפיר בתר הכי כל ספק לאתויי מאי לאו לאתויי כה"ג דמשמע שצא לריבות אפילו דצר שנוטה להמיר יותר מלאסור ומשני לא לאתויי ספק שהה ספק דרס ואף על גב דלא עביר דשהי ודרים דמסתמא שחט כדרך השוחטין ופריך מאי שגא כיון דתרווייהו קרובים לודאי להכשיר: ודילמא

מפני שדרך של שרצים לגלות.

למיתלי באלס טהור ובשרצים לטהר וצאדם טמא לטמא תלינן בתר רובא לטהר: **ואין דרין לספות.** הלכך רישא ליכא למיתלי בשרצים

וטמאים וטהורים שכחי וחיישינן לטמאים. אלאמא צמידי דאיסורא

תלינן בתר רובא דשכיחי ואף על גב

דלקולא. אי נמי טעמא דהניחה מגולה

ומאלא מכוסה מכוסה ומאלא מגולה

הא מאלא כמו שהניחה לא טומאה

איכא ולא פסולה איכא ואילו ספק

מים מגולין אסורין גרסינן ואע"ג

דליכא למימר אדם נכנס לשם שגילה

אותה ושאר שרצים גילו אותה שאין

בהן סכנה והוו להו נחשים מיעוטא

תלינן בנחשים ואסירי אי נמי פשיטא

ליה דהוא עצמו גילה אותה ושהה

בגילוי כדי שיכול נחש לשמות מהן

אמרין לקמן דאסירי ואע"ג דמאלא

כמו שהניחה: **ש"מ חמירא סכנתא**

מאיסורא ש"מ. ואית דילפי להא דרז

אשי דחמירא סכנתא מאיסורא מדקמני

אם יכולה חולדה לשמות כי פסולה

ולא קמני טמאה דינחא ליה לתנא

למיתלי בשרצים דשמעינן ממיילא

דאסורה משום סכנת נפשות ואע"ג

דלגבי איסור קולא היא דלא מטמא

ולא וימיתלי באלס טמא ואע"ג

דדרכו נמי לגלות משום דאי הוה קמני

טמאה לא הוה שמעינן מיניה איסור

סכנת נפשות ולא גריס ואילו ספק

מים מגולין אסורין. וקשיא לי בגויה

טובא חדא דהא לרצנן חולדה קמני

ולא נחש ולר"ג גופיה או חולדה או

נחש קמני ואם יכולה חולדה לשמות

ולא נחש כגון שמונתה על דף גזוה

קמני נמי פסולה ולא טמאה והכא

ציבעי ליה למיתני טמאה דמאי סכנת

נפשות וליכא דלקילו ציה גבי

איסור טומאה ועוד בנחש נמי יתמי

פסולה משום שרצים וטמאה משום

אדם טמא ואשמעינן תרווייהו וניחוש

נמי לאיסורא דהא רישא טמא למיתלי

באלס טהור וצאדם טמא ותלינן

באלס טמא לחומרא אלא לאו שמע

מינה טעמא לאו משום סכנה הוא

אלא משום דתלינן ברובא דשכיחא:

כמה ישאו. המים בגליון היכא דהוא

עצמו הניחן מגולים: **הנחש.** הנחש.

רחש תרגום של שרץ: **מסחם אוון**

כל. קוששין שמא היה שם שרץ ושמה:

הא קא חזי ליה. כיון שלא שהה

ח"לשם (א) הנחש שיעור שיכול לחזור

לחורו אלא כדי שיוכל לצא לשמות הא ודאי לא אתא דאי אתא

הא קא חזי ליה: צחורתו לחורו תחת אוון הכלי בקרקע: **השוחט**

בסבין ואח"כ נמאלס ופגומה. יודע הוא שכששחט צדק קודם

שחיטה ויהיה יפה אבל לא צדק אחר שחיטה מיד: **אפילו שצר**

זה עצמות. בין שחיטה לצדיקה אחרונה דליכא למיתלי בעצמות

פסולה השחיטה: **שמה צעור.** וההשחיטה: **נפגמה.** ונמצא שלא

נשחטו הסמימנים אלא נקרעו שהפגם קורע ויחוצתה כתיב (דברים

יב): **בעלם נפגמה.** בזאתו ששיצר זה: **נשמעתיא.** דאמר לעיל

(דף ט). בחזקת איסור עומדת עד שיוודע לך כמה נשחטה וזו נולד

זה ספק בשחיטה: **כל היום כולו.** לאחר טבילה: **בהמה לא**

אתרעאי. וכיון ללאו בגופה ממש אתיליד אלא בדצר אחר לא

דמי לטבילה ולא אתי ספק דריעותא דסבין ומוציא אותו מידי שחיטה

ודלית דודאי עצם פגם: **שחט אם הושט.** צעוף שהכשרו בסמינן

צדד תו לא חיישינן לעיקור דשני. והא דנקט שחיטה בושט ושמוטה

בגרגרת הוא הדין דאפילו איפכא נמי אלא משום דגרגרת בעידא

לאשתמוטי והכי מיתוקמא בזהשוחט (לקמן כת.). **נשמטה הגרגרת.**

תחלה הרי נטרפה: **כהאי גוואל.** שנולד זה ספק בסבין:

ומאי

נפגמה ואפילו בעור נפגמה שמא לא נשחטו הסמינן כנגד הפגימה והוי כספק ספקא והשתא פריך שפיר בתר הכי כל ספק לאתויי מאי לאו לאתויי כה"ג דמשמע שצא לריבות אפילו דצר שנוטה להמיר יותר מלאסור ומשני לא לאתויי ספק שהה ספק דרס ואף על גב דלא עביר דשהי ודרים דמסתמא שחט כדרך השוחטין ופריך מאי שגא כיון דתרווייהו קרובים לודאי להכשיר: ודילמא

הכל שוחטין פרק ראשון חולין

י.

וישתה הא קא חזי ליה. צירושלמי מתוך כחוט השערה

ושפיפון שמו ורשות נתנה לקרקע להצקע לפניו ולא

נתנה רשות לכלי להצקע מפניו: **חבר ויעצה בו.** הך דהכא

לא שייך לאתויי צפ' כל היד (נדה דף טו:.) ובפרק כל הללמים (ע"ז דף

מא:.) ובצ"ק דפסחים (דף ט.) דהתם

נמי פריך ואין ספק מוציא מידי ודאי

דשאני הכא דלחומרא אתא ספק

איסורא ומוציא מידי ודאי היתר והנך

דמיימי התם לא שייך לאתויי הכא

דהתם הוי משום דהוי ספק הרגיל:

עד שיאמר ברי ליה. הכא לא

מפליג בין טבל סמוך לחפיפה

ללא טבל סמוך לחפיפה כדמפליג

בפרק בתרא דנדה (דף טו:.) דלאמר

רצא טבלה ועלתה ונמצאת עליה

דצר חוצץ אם סמוך לחפיפה טבלה

אינה לריכה לחזור לחוף ולטבול ואם

כי' ואומר ר"ת דהכא מיירי בנמצא

בגוף והתם מיירי בנמצא בראש

דחפיפה לא תקן עורא אלא בראש

כדאמרין במרובה (צ"ק דף פב.)

דאורייתא לעיוני דילמא מייקטר ומייקטר

לא שייך אלא בראש ועוד נמי תנן

י' נזיר חופף ומפספס אבל לא סורק

ובצ' בתרא דנדה (דף טו:.) אמר דלשה

לא תחוף אלא בחמין אבל בקריי' לא

משום דמשרו מצייה אבל בשאר הגוף

שייך לומר לשון הדחה כדאמר התם

רצה לעולם ילמוד אדם בחון ביתו

שמהא מדיחיה קמטיה במים ומשמע

נמי קמטים דוקא אבל לא שאר הגוף

ואע"ג דליכא למימר דנקט קמטים

לרבותא דלע"ג דציאת מים לא צעיא

רצוי לציאת מים צעין ליכא למימר

הכי מדלא נקט אפילו קמטיה משמע

קמטים דוקא והא דאמר רב נחמן

לחמותו דודי חסרת (נדה דף סח.)

משמע דכל הגוף צעני חפיפה התם

לאו משום חוצה אלא משום שהיתה

רגילה לרחוך בחמין כמו שנוהגים גם

עכשיו לרחוך כל הגוף בחמין ועוד

אומר רבינו תם דהכא מיירי לטהרות

ובגדה איירי לבעלה שהחמירו לטהרות

יותר מלבעלה כמו שמשמע בנדה

בכמה מקומות ועוד יש להעמיד הך

דשמעתינן בכהנים דלין בהן חפיפה

משום שטובלין תמיד כדמשמע

צירושלמי בריש פסחים: **והא הבא**

דודאי טבל. פירוש קרוב לודאי הוא

דטבל שפיר כיון שנתעסק בלחות המין

אח"כ: **סבין אתרעאי בהמה לא**

אתרעאי. תימה דליכא לשנויי הכי אהיא דמקוה שנמדד ונמצא

חסר דבריש נדה (דף ב:) דקאמר התם דכל הטהרות שנעשו על

גביו למפרע כולן טמאות משום דהא חסר לפניך והעמד טמא

על חזקתו ולא אמרינן מקוה אתרעאי אדם לא אתרעאי והכא

נמי נימא העמד בהמה על חזקתה ואימא לא נשחטה דהרי

הסבין פגום לפניך ועי"ל דשאני התם דליכא למימר חסר ואתאי

כדקאמר התם ועי"ל דהכא טעמא משום דעלם ודאי פוגם וכי"ת

התם נמי ודאי טבל כדאמר הכא גבי טבל ועלה לא דמי דמה

שנתעסק בלחות המין אחר כך עושה אותו ודאי טבל דמסתמא מלכותו

מין שנתעסק צא אבל התם מה שייך לומר ודאי טבל הרי

במקוה חסר טבל ואין זו טבילה והא דאמרין בסמוך גבי רב

יוסף דטרף עד תליסר חיותא וליכא למימר דלא כרב חסדא

לצרר חסדא אפילו בתרייתא כשרה לפי שקרוב לודאי דבעלם

של מפרקת של בתרייתא אפגים לפי שצראשונות רגיל להחזיר

שלא לדחוק את הסבין בכח במפרקת לפי שצדיין לרץ כשחוט

אחרות אבל בלחורנה לא חייס ועי"ל דמה לי אתיליד ריעותא

בסבין ומה לי אתיליד ריעותא בבהמה אלא על כרחך הכי

קאמר סבין אתרעאי פירוש ואיכא ספקיין טובא שמא בעלם

לאתויי מאי לאו לאתויי כה"ג דמשמע שצא לריבות אפילו דצר שנוטה להמיר יותר מלאסור ומשני לא לאתויי ספק שהה ספק דרס ואף על גב דלא עביר דשהי ודרים דמסתמא שחט כדרך השוחטין ופריך מאי שגא כיון דתרווייהו קרובים לודאי להכשיר: ודילמא

עין משפט

נר מצוה

א [טוש"ע י"ד סימן קטז

סעיף ב סה"ק]:

ב ב מיי פ"א מהלכות

רובא הלכה ז סמג

עשין סט טוש"ע י"ד סימן

קטז סעיף א [ובצר אלפס

ע"ז פרק שני דף שמ:.]

ב ג ד מיי שם הלכה יא

[ובצר אלפס שם [טור

שם]:

ב ד ה מיי פ"ב מהלכות

מקואות הלכה כג

סמג לאוין קול טוש"ע י"ד

סימן א קלט סעיף י וע"ש

בבאר הגולה:

ב ה מיי שם הלכה כג:

ב ו ז מיי פ"ג מהלכות

שטהות הלכה יד טו

סמג עשין סג טוש"ע י"ד

סימן כד סעיף טו:

ב ח ח מיי שם הלכה טו

טוש"ע שם סעיף י:

ט [ש"ע י"ד סימן כה

סעיף ג סה"ק]:

ב ח י מיי שם הלכה יח: